

ผลของการใช้คำถามปลายเปิดแบบเร้าที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล



นางสาวณัฐรากร ถนนมณ

ศูนย์วิทยพัทยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปรัชญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-583-868-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF USING PROVOCATIVE QUESTIONS
ON KINDERGARTEN CHILDREN'S CREATIVITY



Miss Nuttakorn Thanomton

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Elementary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-583-868-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการใช้คำถามปลายเปิดแบบเร้า ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์
ของเด็กอนุบาล
โดย นางสาวณัฐรากร ถนนอมตน์
ภาควิชา ประถมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร



บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิษกรักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน อ่อนน่วม)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร)

.....กรรมการ
(อาจารย์สุกัญญา กาญจนกิจ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว



ณัฐรากร ฅนอมทน ผลของการใช้คำถามปลายเปิดแบบเร้าที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล (EFFECTS OF USING PROVOCATIVE QUESTIONS ON KINDERGARTEN CHILDREN'S CREATIVITY) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.อุคมลักษณ์ กุลพิจิตร, 369 หน้า. ISBN 974-583-868-3

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้คำถามปลายเปิดแบบเร้าที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้คำถามปลายเปิดแบบเร้าสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้การวีรสอน ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออของเด็กอนุบาลกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้คำถามปลายเปิดแบบเร้าสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้การสอน ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. การพัฒนาทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์ โดยใช้คำถามปลายเปิดแบบเร้าหลังการทดลองสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. การพัฒนาทางความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออของเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์ โดยใช้คำถามปลายเปิดแบบเร้าหลังการทดลองสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิสิต ณัฐรากร ฅนอมทน
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา อุคมลักษณ์ กุลพิจิตร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา



C340900 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEY WORD: PROVOCATIVE QUESTIONS/CREATIVITY/KINDERGARTEN CHILDREN NUTTAKORN
THANOMTON : EFFECTS OF USING PROVOCATIVE QUESTIONS ON KINDERGARTEN
CHILDREN'S CREATIVITY. THESIS ADVISOR : UDOMLUCK KULAPICHITR, ED.D.,
369 pp. ISBN 974-583-868-3

The purpose of this study was to study the effects of using provocative questions on creative thinking of kindergarten children.

It wa found that :

1. Creativity of kindergarten children who learned by using provocative questions was significantly higher than kindergarten children who learned by using contemporary teaching at the level of .05.
2. Creativity in : originality, fluency, flexibility, and elaboration of kindergarten children who learned by using provocative questions was significantly higher than kindergarten children who learned by using contemporary teaching at the level of .05,
3. Creative development of kindergarten children using provocative questions after the experiment has significantly increased at the level of .05.
4. Creative development of kindergarten children in : originality, fluency, flexibility, and elaboration developed by using provocative questions after the experiment has significantly increased at the level of .05.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ประถมศึกษา

สาขาวิชา การศึกษาระดับมัธยม

ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิสิต ธีรสุดากร ดนอมตณ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา Udomluck Kulapichitr

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม



กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความเมตตา กรุณาของอาจารย์ ดร. อุดมลักษณ์
กุลพิจิตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้ความกรุณาช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา สละเวลา
ตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ให้คำแนะนำต่าง ๆ และให้กำลังใจในการทำวิจัยด้วยความเอาใจใส่
อย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน อ่อนน่วม ประธานกรรมการ
สอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ สุกัญญา กาญจนกิจ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาตรวจสอบ
และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ทำให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิติยวดี บุญชื้อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พูนสุข
บุญยัสวีศักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นรินทร์ แสงสวัสดิ์ อาจารย์อัจฉนา อิศรางกูร ณ อยุธยา
และอาจารย์ ดร. วรนาท รักสกุลไทย ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ
ที่ใช้ในการวิจัยและให้ข้อคิดที่ดีและเป็นประโยชน์ กราบขอบพระคุณ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตินานนท์
ที่กรุณาให้คำแนะนำในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ วุฒิ วิรมย์รัตน์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนไทยนิคมสังเคราะห์
และอาจารย์สุวิไลนา วรชนพิณชู ที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นอย่างดียิ่งในการทดลองของงานวิจัยนี้ ซึ่งรวมทั้งคุณสุภาณี ถนอมคน
และคุณบัณฑิต เคชา ถนอมคน ซึ่งได้ร่วมเป็นผู้ช่วยในการทดลอง

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยนี้ รวมทั้งคุณปัทมา ภัทรางกูร
คุณกรรณก ชูประสม และพี่น้อง เพื่อนร่วมสถาบันที่ให้คำแนะนำและเป็นกำลังใจ กำลังใจ
อย่างเต็มที่มาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอน้อมระลึกถึงพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ (คุณจรูญ พกาศรี ถนอมคน)
ผู้ซึ่งให้การสนับสนุน ส่งเสริม และให้กำลังใจ และอาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอนให้ความรู้
และช่วยเป็นแรงผลักดันให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยดี



สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญแผนภูมิ.....	ด
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	15
สมมุติฐานของการวิจัย.....	15
ขอบเขตของการวิจัย.....	17
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	18
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	18
วิธีดำเนินการวิจัย.....	20
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	21
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
ความคิดสร้างสรรค์.....	23
ความหมายของความคิดสร้างสรรค์.....	23
กระบวนการคิดสร้างสรรค์.....	26
ทฤษฎีของความคิดสร้างสรรค์.....	28
องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์.....	33
พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย.....	35
บทบาทครูในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์.....	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
แนวคิดในการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์.....	41
การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัย.....	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์.....	64
คำถาม.....	66
ความหมายของคำถาม.....	66
ความมุ่งหมายของการใช้คำถาม.....	67
การจำแนกประเภทของคำถาม.....	69
คำถามเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์.....	75
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำถาม.....	88
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	92
ตัวอย่างประชากร.....	92
แผนการจัดประสบการณ์.....	93
เครื่องมือที่ใช้.....	102
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	114
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	117
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	119
5 สรุปผลการวิจัย.....	124
รายการอ้างอิง.....	147
ภาคผนวก.....	159
ภาคผนวก ก.....	160
ภาคผนวก ข.....	162
ภาคผนวก ค.....	192
ประวัติผู้เขียน.....	369

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 เนื้อหาและหน่วยการสอนจากแผนการจัดประสบการณ์.....	98
2 กำหนดการจัดประสบการณ์.....	115
3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ หลังการทดลองของ กลุ่มที่เรียนโดยใช้คำถามปลายเปิดแบบเร้า และกลุ่มที่เรียนโดยใช้การสอน ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร.....	120
4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่นและความคิดละเอียดลออ หลังการทดลองของกลุ่มที่เรียน โดยใช้คำถามปลายเปิดแบบเร้ากับกลุ่มที่เรียนโดยใช้การสอน ตามแผน การจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร.....	121
5 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลอง และหลังการทดลองของกลุ่มที่เรียนโดยใช้คำถามปลายเปิดแบบเร้า.....	122
6 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ของกลุ่มที่เรียนโดยใช้คำถามปลายเปิดแบบเร้า.....	123
7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั้งฉบับ.....	167
8 คะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลองของกลุ่มที่เรียนโดยใช้ คำถามปลายเปิดแบบเร้ากับกลุ่มที่เรียนโดยใช้การสอนตามแผนการจัด ประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร.....	189
9 คะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลอง และหลังการทดลองของกลุ่มที่เรียน โดยใช้คำถามปลายเปิดแบบเร้ากับกลุ่มที่เรียนโดยใช้การสอนตามแผนการ จัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร.....	191

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	คะแนนความคิดสร้างสรรค์แยกตามองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ก่อนการทดลอง และหลังการทดลองของกลุ่มที่เรียนโดยใช้คำถามปลายเปิดแบบเร้า.....	194
11	คะแนนความคิดสร้างสรรค์แยกตามองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง ของกลุ่มที่เรียนโดยใช้การสอน ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร.....	196



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แนวการจัดประสบการณ์โดยใช้คำถามปลายเปิดแบบเร้า.....	97
2	แนวการจัดประสบการณ์โดยใช้การสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ ชั้นเด็กเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร.....	101



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย